Minister Zdrowia

20 LAT POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

ZPŚ.050.21.2024.MB
Warszawa, 25 lipca 2024

Pani Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu

Szanowna Pani Marszałek!

W odpowiedzi na pismo z 9 lipca br. o sygnaturze BPS/043-15-307/24 dot. oświadczenia złożonego przez senatora Adama Szejnfelda w dniu 8 lipca 2024 r., uprzejmie przekazuję co następuje.

Choroby wektorowe to wspólne określenie grupy chorób zakaźnych, których czynnik chorobotwórczy (wirusy, bakterie lub pierwotniaki) przenoszony jest przez inne organizmy – wektory. Wektorami mogą być przykładowo komary, muchówki czy kleszcze – większość poznanych zaliczana jest do krwiopijnych owadów, które pochłaniają mikroorganizmy chorobotwórcze podczas spożywania krwi zakażonego żywiciela (człowiek lub zwierzę), a następnie przenoszą je na nowego żywiciela po replikacji patogenu.

W Polsce notuje się rodzime przypadki takich chorób wektorowych jak borelioza oraz kleszczowe zapalenie mózgu związane z wysoką aktywnością kleszczy w naszym kraju. Zalecane jest szczepienie przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu.
Wciąż prowadzone są także prace nad wdrożeniem skutecznych szczepionek przeciw innym chorobom wektorowym (np. boreliozie). Przypadki innych chorób wektorowych takich jak np. malaria, chikungunya, denga, wirus Zika, żółta gorączka, Gorączka Zachodniego Nilu, występują jako choroby zawleczone (importowane). Większość wektorów przenoszących czynniki etiologiczne tych chorób można spotkać w regionach tropikalnych, głównie poza Europą. W ostatnich latach obserwuje się rosnący trend wybierania egzotycznych destynacji na wakacyjne wyjazdy, dlatego, mając na uwadze mnogość chorób wektorowych oraz regiony ich rejestrowania, niezmiernie ważne jest, aby planując podróż, mieć też świadomość zagrożenia.
Główny Inspektor Sanitarny zaleca osobom podróżującym, aby przed taką podróżą, zwłaszcza do krajów tropikalnych, skontaktowały się z lekarzem medycyny podróży lub lekarzem medycyny tropikalnej, który udzieli informacji w zakresie właściwego przygotowania się do podróży. Wizyta u tego specjalisty powinna odbyć się nie później niż 6-8 tyg. przed planowaną podróżą, co pozwoli na przyjęcie zalecanej przez lekarza profilaktyki. Przeciw części chorób wektorowych, które stwarzają ryzyko zawleczenia do kraju, istnieją skuteczne szczepionki (np. przeciwko dendze czy ostatnio dopuszczona do obrotu szczepionka przeciw chorobie chikungunya).

Zapobieganie zakażeniom, oprócz stosowania znanych środków odstraszających owady zgodnie z zaleceniami producentów, obejmuje noszenie odpowiedniej odzieży zakrywającej

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

jak najwięcej części ciała (długie spodnie, koszulki z długimi rękawami, długie skarpety) w miejscach występowania owadów, żeby zminimalizować ryzyko ukąszenia. Zaleca się również unikania bezpośredniego kontaktu z kleszczami poprzez unikanie zalesionych i trawiastych obszarów, trzymanie się wyznaczonych szlaków, stosowanie repelentów, kontrolę całego ciała i jak najszybsze usuwanie kleszczy ze skóry, sprawdzenie dzieci, sprawdzanie skóry i sierści towarzyszących na spacerach zwierząt.
W przypadku gdy dojdzie do ukłucia kleszcza, ogromne znaczenie ma poinformowanie przez lekarza o możliwych objawach i czasie ich wystąpienia oraz obserwacja skóry w miejscu kontaktu z kleszczem.

Kontrola populacji kleszczy jest rzeczą niezwykle trudną, ze względu na różne preferencje co do żywicieli i siedlisk, a także ze względu na rozszerzające się zasięgi ich występowania. Najczęstszymi metodami zwalczania kleszczy w środowisku przydomowym są ogrodzenia dla zwierzyny, zapobiegające ich wchodzeniu na nieruchomość (pozostawianie nakarmionych kleszczy które mogą składać tysiące jaj), stosowanie odpowiednich nawierzchni w celu zmniejszenia obszaru odpowiedniego siedliska dla kleszczy, koszenie roślinności w celu zmniejszenia ilości obszarów trawiastych o wysokiej wilgotności sprzyjającej poszukiwaniu żywiciela i przetrwaniu kleszczy, usuwanie zbędnych drzew, krzewów i ściółki liściowej w celu dalszego zmniejszenia części nieruchomości o optymalnych (zacienionych i wilgotnych) warunkach mikrosiedlisk kleszczy, usuwanie kryjówek gryzoni, takich jak stosy drewna lub kamieni, zwalczanie samych gryzoni. Do chemicznych metod zalicza się stosowanie akarycydów ukierunkowanych na gryzonie zapobiegające żerowaniu niedojrzałych osobników kleszczy oraz rozsiewanie konwencjonalnych syntetycznych akarycydów. Metody te mogą być stosowane przez indywidualnych właścicieli posesji. Stworzenie ewentualnych programów zwalczających kleszcze na większych obszarach jest rzeczą bardzo trudną do przeprowadzenia ze względu na konieczność wdrożenia wszystkich narzędzi wymienionych powyżej przez wszystkich właścicieli posesji tak aby taki proces okazał się skutecznym.

Rozwiązaniem barier technicznych, logistycznych i społecznych mogą być zintensyfikowane badania i rozwój istniejących i nowych technologii zwalczania kleszczy. Duże znaczenie miałaby także pomoc w wysiłkach podejmowanych przez właścicieli domów i firmy zajmujące się zwalczaniem szkodników. Dlatego kompleksowe zwalczanie kleszczy przez takie programy będzie niezwykle trudne w przeprowadzeniu i uzyskaniu większego zasięgu niż lokalny.

Kompetencje w obszarze zwalczania owadów i dezynsekcji, w tym przygotowywanie krajowych planów działania, ocen ryzyka itp., posiada Inspekcja Ochrony Środowiska, wykonująca zadania obejmujące: przeprowadzanie badań wskaźników charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska, prowadzenie obserwacji elementów przyrodniczych wraz gromadzeniem i analizą wyników tych badań i obserwacji, ocenę stanu i trendów zmian jakości poszczególnych elementów środowiska.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa